

Mijn column nummer 239

Wet bodembescherming jubileert

De Wet bodembescherming bestaat vijfentwintig jaar. Het is gebruikelijk een beschouwing te geven bij zo'n jubileum. Ik zal me daarbij vooral richten op de bodemsanering.

Lange tijd bestond er een aparte regeling voor de aanpak van gevallen van bodemverontreiniging in de Interimwet bodemsanering. Deze tijdelijke wet is later opgegaan in de Wet bodembescherming.

De Interimwet bodemsanering en de Wet bodembescherming hebben veel directe en de indirecte gevolgen gehad voor de kwaliteit van de bodem.

Het beleid en de wet zijn nogal eens veranderd. Voordat wij onze informatie via het internet vergaarden, waren het gouden jaren voor de uitgevers van losbladige systemen. De veranderingen in beleid en wetgeving werden ingegeven door praktijkervaringen. Niet alles wat de wet voorschreef, was in de praktijk mogelijk. Wat wel mogelijk was en financieel haalbaar, is uiteindelijk in de wetgeving verankerd. De wettelijke regeling was dan vaak het sluitstuk van een algemeen aanvaarde wijziging van de praktijk. Dit functioneerde toch goed, omdat per geval van verontreiniging een beschikking nodig was van het bevoegde gezag. In de aanvraag konden motieven voor de aanpak worden beschreven, in de beschikking konden extra voorwaarden worden opgenomen.

Dankzij de saneringsregeling is de bodem in Nederland een stuk schoner geworden. Duizenden gevallen van bodemverontreiniging zijn aangepakt. De overheid is daarmee begonnen. In bodemsaneringsprogramma's werd beschreven welke gevallen onderzocht en gesaneerd moesten worden.

Aanvankelijk stelde de rijksoverheid budgetten ter beschikking aan provincies en gemeenten, die voor de uitvoering zorgen. De landsadvocaat probeerde de kosten daarvan achteraf te verhalen op de veroorzakers van de verontreiniging. Bij de eerste successen van de landsadvocaat ging er een schokgolf door ondernemend Nederland. Ik heb ervaren dat men de bodembescherming van bedrijfsterreinen pas daarna serieus is gaan nemen. Je zou dat een bijvangst van de saneringsregeling kunnen noemen.

Later werd het roer omgegooid en werd eerst de veroorzaker van een verontreiniging of de eigenaar van een verontreinigd terrein in de gelegenheid gesteld de sanering ter hand te nemen. De mogelijkheid voor het bevoegde gezag om desgewenst onderzoeks- en saneringsbevelen te geven is niet vaak gebruikt, maar heeft wel als een goede stok achter de deur gewerkt om veroorzakers en eigenaren tot daden aan te sporen.

De wettelijke aanpak van de bodemverontreiniging heeft ons land veel kennis opgeleverd. Dat is wel met horten en stoten gegaan. Aanvankelijk moest de schoonmaak compleet zijn, als vertaling van het begrip multifunctionaliteit. Daar viel weinig anders aan te doen dan afgraven en reinigen of storten van de grond en oppompen en zuiveren van het grondwater. Hier viel wetenschappelijk weinig eer aan te behalen. Pas toen de saneringslat lager werd gelegd, kwamen innovatieve saneringsmethoden in het vizier.

Bij het vergaren van kennis heeft het bedrijfsleven een actieve rol gespeeld, natuurlijk uit eigenbelang om onnodige saneringen te voorkomen en de wel noodzakelijke saneringen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Een grote oliemaatschappij had al vrij snel een computerprogramma voor het beoordelen van 'ernstig gevaar' geschreven. Later is dat gecombineerd met het programma van het RIVM en ontstond het zogenaamde C-soil model. In een later stadium startte het ministerie van Economische Zaken op verzoek van een aantal bedrijven het onderzoeksprogramma NOBIS, waarin biologische reinigingsmethoden centraal stonden. Na NOBIS zijn nog verschillende onderzoeksprogramma's in het kader van SKB uitgevoerd. Er is een schat aan praktisch bruikbare kennis ontwikkeld, vooral doordat de onderzoeken vraag gestuurd waren en de grote technologische instituten de onderzoeken samen met de adviesbureaus uitvoerden.

De Wet bodembescherming zal ophouden te bestaan en onderdeel worden van de Omgevingswet.
Het is te hopen dat hierdoor de aandacht voor het beheer van onze bodem niet zal verslappen.